

Διαχείριση Τάξης

«Ένα κομμάτι του πάζλ της αποτελεσματικής διδασκαλίας και μάθησης ...»

Σταυρούλα Βαλιαντή
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

κ. Διευθυντά μπορείτε να με βοηθήσετε; Δεν έκανα αυτό το μάθημα στο πτυχίο μου.

ΕΙΡΩΣΣ

Διαχείριση Τάξης
Classroom Management
Δημιουργία και διατήρηση μαθησιακού περιβάλλοντος

«Απώτερος σκοπός της διαχείρισης τάξης δεν είναι η συμμόρφωση στους κανόνες ή ο έλεγχος, αλλά η δυνατότητα παροχής ίσων ευκαιριών σε όλους τους μαθητές»

«Απώτερος στόχος είναι η δημιουργία **συμμετοχικού, υποστηρικτικού και στοργικού μαθησιακού περιβάλλοντος**»

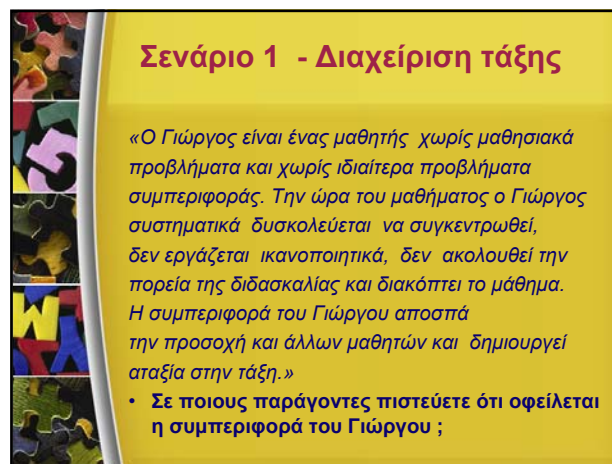
Weinstein et. al. (2003). Culturally responsive classroom management: Awareness into Action". *Theory into Practice*, 42 (4).

Σενάριο 1 - Διαχείριση τάξης

«Ο Γιώργος είναι ένας μαθητής χωρίς μαθησιακά προβλήματα και χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα συμπεριφοράς. Την ώρα του μαθήματος ο Γιώργος συστηματικά δυσκολεύεται να συγκεντρωθεί, δεν εργάζεται ικανοποιητικά, δεν ακολουθεί την πορεία της διδασκαλίας και διακόπτει το μάθημα. Η συμπεριφορά του Γιώργου αποσπά την προσοχή και άλλων μαθητών και δημιουργεί αταξία στην τάξη.»

- Σε ποιους παράγοντες πιστεύετε ότι οφείλεται η συμπεριφορά του Γιώργου ;

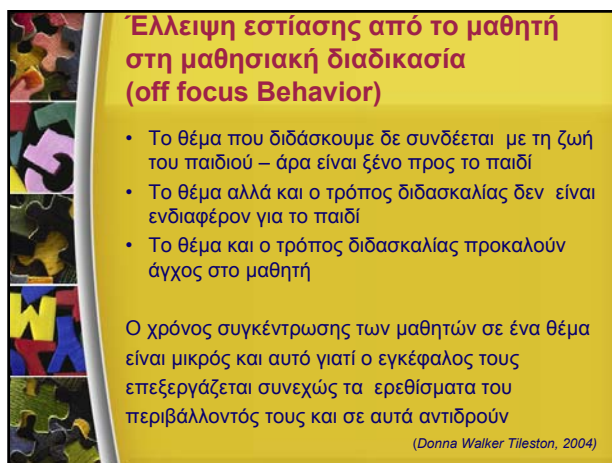

Έλλειψη εστίασης από το μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία (off focus Behavior)

- Το θέμα που διδάσκουμε δε συνδέεται με τη ζωή του παιδιού – άρα είναι ξένο προς το παιδί
- Το θέμα αλλά και ο τρόπος διδασκαλίας δεν είναι ενδιαφέρον για το παιδί
- Το θέμα και ο τρόπος διδασκαλίας προκαλούν άγχος στο μαθητή

Ο χρόνος συγκέντρωσης των μαθητών σε ένα θέμα είναι μικρός και αυτό γιατί ο εγκέφαλος τους επεξεργάζεται συνεχώς τα ερεθίσματα του περιβάλλοντός τους και σε αυτά αντιδρούν

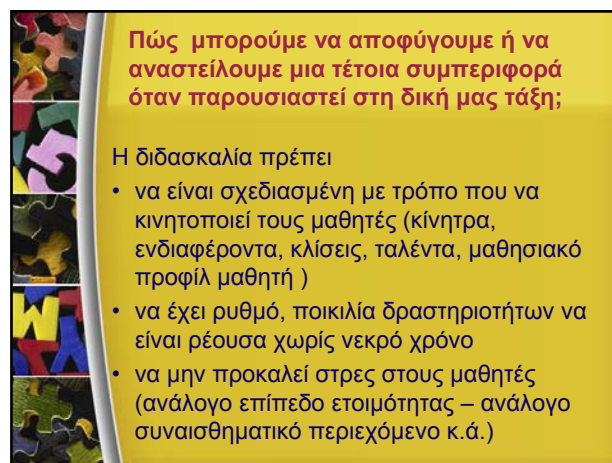
(Donna Walker Tileston, 2004)

Πώς μπορούμε να αποφύγουμε ή να αναστείλουμε μια τέτοια συμπεριφορά όταν παρουσιαστεί στη δική μας τάξη;

Η διδασκαλία πρέπει

- να είναι σχεδιασμένη με τρόπο που να κινητοποιεί τους μαθητές (κίνητρα, ενδιαφέροντα, κλίσεις, ταλέντα, μαθησιακό προφίλ μαθητή)
- να έχει ρυθμό, ποικιλία δραστηριοτήτων να είναι ρέουσα χωρίς νεκρό χρόνο
- να μην προκαλεί στρες στους μαθητές (ανάλογο επίπεδο ετοιμότητας – ανάλογο συναισθηματικό περιεχόμενο κ.ά.)

Τι εννοούμε με τη διαχείριση τάξης

- Για να διαχειριστούμε κάτι πρέπει πρώτα να το γνωρίσουμε
- Για να διαχειριστούμε μια κατάσταση θα πρέπει να γνωρίζουμε όλους τους παράγοντες και να τους προσαρμόζουμε
- Για να διαχειριστούμε τα προβλήματα σε μια σχέση θα πρέπει να υπάρχει θετικό κλίμα και αμοιβαία εμπιστοσύνη
- Η αποτελεσματική διαχείριση συγκρούσεων είναι καθοριστική για τη μάθηση

Η Διαχείριση προϋποθέτει ΓΝΩΣΗ !

Γνωριμία με τους μαθητές, τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, μαθησιακές και άλλες

- Μαθησιακή ετοιμότητα – γνώσεις δεξιότητες
- Κοινωνική πραγματικότητα του μαθητή
- Συναισθηματική μοναδικότητα του μαθητή – Αυτοεικόνα κ.ά.
- Οικογενειακό Περιβάλλον ιδιαιτερότητες

Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά διαφορετικότητας των μαθητών στο ολόημερο σχολείο;

Αναφέρεται τρόπους αξιοποίησης της διαφορετικότητας των μαθητών στα ολόημερα σχολεία.

Σενάριο 2 – Διαχείριση διαφορετικότητας των μαθητών

- Στην τάξη μας φοιτούν παιδιά που έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση – αυτοεικόνα και οι συμμαθητές τους εκλαμβάνουν την κατάσταση τους ως αδυναμία και μειωμένη ικανότητα με αποτέλεσμα να γίνονται αντικείμενο χλευασμού. Το γεγονός αυτό οδηγεί στην περαιτέρω μείωση της αυτοεικόνας τους και ταυτόχρονα επιδρά αρνητικά στη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία και την επίδοσή τους.

Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε το παιδί αυτό;

Εξατομικευμένη στοχοθέτηση και σχεδιασμός μέρος της διδασκαλίας

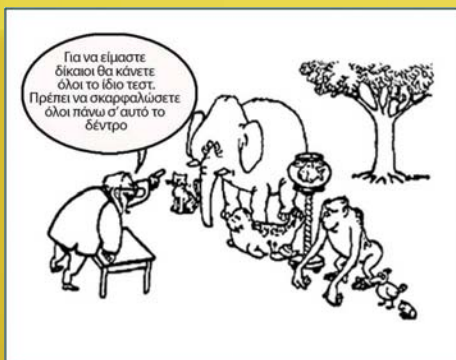
- Διαφοροποίηση της διδασκαλίας με στόχο την ενεργή συμμετοχή του συγκεκριμένου μαθητή – π.χ. επιλέγουμε και αναθέτουμε στα πλαίσια της διδασκαλίας εργασία που είναι στα ενδιαφέροντα και στο μαθησιακό προφίλ του συγκεκριμένου μαθητή
- Συστηματική- επανάληψη τέτοιων δραστηριοτήτων
- Διακριτικότητα στην εφαρμογή τέτοιων δραστηριοτήτων

Η Διαχείριση προϋποθέτει σχεδιασμό – οργάνωση - προγραμματισμό!

Σχεδιασμός και Οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας στα μέτρα του μαθητικού πληθυσμού

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας – μάθησης

Διαφοροποίηση = Κοινωνική Δικαιοσύνη

Σενάριο 3

- Τα παιδιά έχουν κουραστεί και έχουν αρχίσει να χάνουν το ενδιαφέρον τους για το μάθημα όμως η ύλη πρέπει να καλυφθεί και η επόμενη δραστηριότητα για εμπέδωση πρέπει να γίνει

Τι κάνω ώστε τα παιδιά να μπορέσουν να εργαστούν αποτελεσματικά ανεξάρτητα από την κόπωση τους ;

Δοκιμάστε ...

Να διαφοροποιήσετε τη δραστηριότητα σας ως προς

- Περιεχόμενο – θέμα
- Υλικά – μέσα
- Αποτέλεσμα

π.χ. Αν η δραστηριότητα ζητά από τα παιδιά να λύσουν μια άσκηση πρόσθεσης

Δίνονται οι πιο κάτω επιλογές

-Χρησιμοποίησε και δείξε με τους κύβους σου τη λύση των πράξεις

-Επέλεξε 2 από τις πράξεις και για κάθε μια κάνε ένα δικό σου πρόβλημα

-Ζωγράφησε ή χρησιμοποίησε τον υπολογιστή για να δείξεις εικονικά τις πράξεις σου

-Λύσε τις ασκήσεις με το μυαλό σας και ελέγξτε τις απαντήσεις σας με το διπλανό σας

-Χρησιμοποίησε το διαδίκτυο

http://nlvm.usu.edu/en/nav/frames_asid_154_g_2_1_1.html?from=grade_g_2.html

Διαχείριση των παραγόντων της διδασκαλίας

- **Σχεδιασμός Πορείας μαθήματος**
  - Ιεράρχηση δραστηριοτήτων
  - Εξατομικευμένη εργασία και διδασκαλία
  - Συνεργατική εργασία και μάθηση
  - Μείωση χρόνου ομιλίας των εκπαιδευτικών
  - Αύξηση του χρόνου ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών
  - Ποικιλία δραστηριοτήτων
  - Ποικιλία μέσων
  - Συνεχής αξιολόγηση - ανατροφοδότηση

Εκπαιδευτική Βιντεοπαρουσίαση

Αφού παρακολουθήσετε την πιο κάτω παρουσίαση χωριστείτε σε ομάδες, σχολιάστε το μάθημα και κάνετε παρατηρήσεις και συγκεκριμένες εισηγήσεις για τη διαχείριση της τάξης

- [Ομαδική εργασία και διαχείριση τάξης](#)

Διαχείριση περιβάλλοντος!

• Οργάνωση του χώρου

- Θέση και προσανατολισμός των επίπλων της τάξης
- Αισθητική του χώρου
- Προσβασιμότητα των μαθητών στα υλικά και μέσα διδασκαλίας
- Θερμοκρασία της τάξης
- Φωτισμός

Προβλήματα και εισηγήσεις για τη διαχείριση περιβάλλοντος στο ολόημερο σχολείο !

Διαχείριση υλικών

Αξιοποίηση Χρόνου !

- Αναλυτικός προγραμματισμός της διδασκαλίας και πρόνοια για επιπρόσθετο υλικό (μεταγνωστικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες εμπέδωσης)
- Εξατομικευμένη βοήθεια από τον εκπαιδευτικό την ώρα της εξατομικευμένης εργασίας (αδύνατους και ταλαντούχους μαθητές)
- Δυνατότητα του εκπαιδευτικού για άμεση προσαρμογή της διδασκαλίας του σύμφωνα με τις συνεχώς διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών

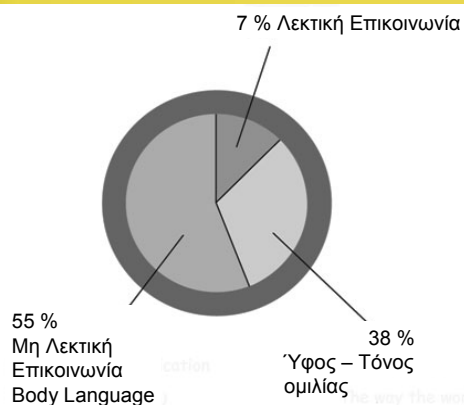
Επικοινωνιακή Ικανότητα Δημιουργία Θετικού Κλίματος

Πιστέψετε και ενεργήστε με δεδομένο ότι όλοι οι μαθητές σας θα επιτύχουν

Οι μαθητές ανταποκρίνονται στις προσδοκίες μας

Επικοινωνία

Συνήθη επικοινωνιακά λάθη των εκπαιδευτικών

- Υπερβολικές προσαγές
- Χρήση απειλών
- Έλεγχος του μαθητή μπροστά στους συμμαθητές του
- Ψυχολογικές ερμηνείες στην κάθε συμπεριφορά των μαθητών
- Σαρκασμός, απόρριψη και η δημόσια γελοιοποίηση
- Προσπάθεια να αγνοήσουμε ή να υποβιβάσουμε τη σοβαρότητα προβλημάτων των μαθητών
- Η μη χρήση του πρώτου προσώπου όταν θέλουμε να πούμε πως αισθανόμαστε για μια κατάσταση

Μικρές συμβουλές για καλύτερη επικοινωνία με τους μαθητές

• **Υποστηρικτική στάση με λόγια και πράξεις.** Δείξε ενδιαφέρον σε αυτά που λένε τα παιδιά και δείξε το με τα λόγια αλλά και τη γλώσσα του σώματος (έκφραση του προσώπου, μια χειρονομία ή ένα γέλιο).

• **Γίνε παράδειγμα προς μίμηση** ενθάρρυνε τα παιδιά να συνεχίσουν να μιλούν με το να λες πράγματα όπως «χι χμ», «και στη συνέχεια;» Με την κίνηση του κεφαλιού, με έκφραση που να δείχνει ενδιαφέρον. Μη διακόπτεις το παιδί πριν τελειώσει.

• **Δείξε εμπάθεια** - ικανότητα να μπαίνεις στη θέση του άλλου.

Δεξιότητα ενεργητικής ακρόασης

*«Το να μιλάς είναι μια συνήθεια.
Το να ακούς είναι τέχνη»*

- **Άκουσε ενεργητικά**, να είσαι διαθέσιμος, Δώσε τους χρόνο, χρειάζονται να νιώθουν ότι δεν είσαι πολύ απασχολημένος όταν έχουν να μοιραστούν μια ευχάριστη εμπειρία ή άλλα καλά νέα

Σενάριο 4 – Διαχείριση τάξης κερδίζοντας την προσοχή των μαθητών σε μια τάξη όπου επικρατεί θόρυβος

Σε μια τάξη οι μαθητές εργάζονται σε μια δραστηριότητα και έχουν αρχίσει να κάνουν υπερβολικό θόρυβο. Θέλουμε να μειώσουμε το θόρυβο και να καθοδηγήσουμε τους μαθητές να προχωρήσουν και να εργαστούν στην επόμενη δραστηριότητα

- **Πώς είναι αυτό εφικτό;**

Ποιος από τους πιο κάτω τρόπους είναι ο καλύτερος;

- Ρωτούμε δυνατά με στόχο να κερδίσουμε την προσοχή τους «Ποιος έχει τελειώσει την εργασία του»
- Γράφουμε την επόμενη δραστηριότητα στον πίνακα
- Επιλέγουμε τον πιο άτακτο ή το μαθητή που κάνει τον πιο πολλή θόρυβο και του ζητούμε να σταθεί και να ανακοινώσει στην τάξη τι έκανε στην εργασία του
- Μετακινούμαστε στις ομάδες και τους δίνουμε τις επόμενες δραστηριότητες
- Χτυπούμε παλαμάκια και λέμε «κάτω τα μολύβια και γυρίστε προς εμένα»
- Υψώνουμε τη φωνή μας και φωνάζουμε όσο πιο δυνατά μπορούμε «Ποιος είναι έτοιμος για την επόμενη δραστηριότητα»

Ίσως ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης μιας τέτοιας συμπεριφοράς είναι να

- Ρωτούμε δυνατά με στόχο να κερδίσουμε την προσοχή τους «Ποιος έχει τελειώσει την εργασία του»
- Χτυπούμε παλαμάκια και λέμε «κάτω τα μολύβια και γυρίστε προς εμένα» Μπορεί να χρησιμοποιηθεί κάποιο μουσικό όργανο.

Διαχείριση Συγκρούσεων - Πειθαρχία

Α.ΒΑΚΑΛΛ
"Επειδή ρίχνεις μπαλόνες στην τάξη θα πρέπει να πας στο γραφείο του διευθυντή. Δεν έχω τίποτα προσωπικό μαζί σου, είναι θέμα διαχείρισης τάξης"

Πειθαρχία στην τάξη

"Classroom Discipline is the business of enforcing classroom standards and building patterns of cooperation to maximize learning and minimize disruptions."

Fredric H. Jones

Πρόληψη μέσα από Προγραμματισμό και Σχεδιασμό

- **Αναλυτικός σχεδιασμός διδασκαλίας – αλληλουχία – συνοχή δραστηριοτήτων**
- **Κατάλληλα Δομημένες δραστηριότητες**
- **Δημιουργία Κανόνων με θετικό τρόπο**
  - Οι κανόνες διαμορφώνονται **μαζί** με τα παιδιά
  - Οι κανόνες τοποθετούνται σε ευδιάκριτη θέση
  - Οι κανόνες είναι απλοί, σύντομοι και σαφείς
  - 5-6 κανόνες είναι αρκετοί.

Καθημερινές Ρουτίνες της τάξης

Οι καθημερινές Ρουτίνες στη διαχείριση της τάξης οδηγούν σε σταθερότητα, ενισχύουν το αίσθημα της ασφάλειας του παιδιού στο γνώριμο περιβάλλον της τάξης, το ηρεμούν και δεν του προκαλούν απρόσμενες διαταραχές

Ρουτίνες

- Αρχή της μέρας
- Ενέργειες κατά την αλλαγή δραστηριοτήτων
- Τέλος της μέρας
- Ρουτίνες κατά μάθημα (θέσεις, υλικά, προετοιμασία)

Σενάριο 5

- Ο Αντρέας είναι ένας αρκετά καλός μαθητής όμως δυσκολεύεται να ακολουθήσει τους κανόνες της τάξης. Κάποια χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς του είναι ότι :
  - Διακόπτει τους άλλους όταν μιλούν
  - Σηκώνεται και περπατά μέσα στην τάξη άσκοπα
  - Συμπεριφέρεται με αγένεια

Τι μπορούμε να κάνουμε για να πείσουμε και να βοηθήσουμε τον Αντρέα να αλλάξει;

Δοκιμάστε ...

- Προσέξτε να είσατε εσείς παράδειγμα προς μίμηση
- Βάλτε τον να εργαστεί με παιδιά που αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση
- Μιλήστε μαζί του και αφήστε τον να σας πει ότι αυτός αισθάνεται
- Κάνετε μαζί του ένα «Συμβόλαιο Συμπεριφοράς» στο οποίο το παιδί θα θέσει τους δικούς του στόχους

"Η τύχη μου λέει, ότι για να πετύχω αποτελεσματικό έλεγχο της συμπεριφοράς των μαθητών μου θα πρέπει πρώτα να ελέγξω τη δική μου συμπεριφορά"

Διαχείριση Συγκρούσεων - Πειθαρχία

Οι μαθητές είναι εθελοντές είτε το θέλουμε είτε όχι. Η παρουσία τους στην τάξη είναι Υποχρεωτική, την προσοχή τους πρέπει να την κερδίσουμε. Τη συμμόρφωσή τους μπορούμε να την επιβάλουμε, η δέσμευσή τους είναι καθαρά προσωπική τους επιλογή.»

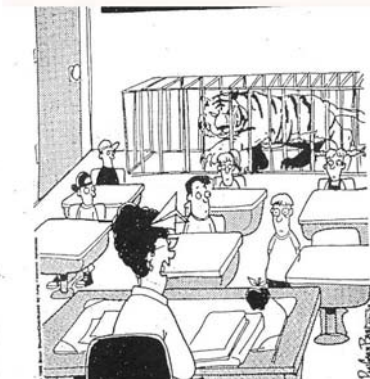
Phillip Schlechty

Τρόποι αντιμετώπισης μορφών προβληματικής συμπεριφοράς

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ανοίξει ένα διάλογο επικοινωνίας όταν το παιδί και ο ίδιος είναι έτοιμος

- Ο εκπαιδευτικός μπορεί άμεσα να
  - απαιτήσει να σταματήσει αυτή η κατάσταση
  - να υπενθυμίσει τους κανόνες λειτουργίας της τάξης
  - να μην κάνει ερωτήσεις
  - να μην απειλεί
  - να μη δραματοποιεί το πρόβλημα
  - να μην ασχολείται πολλή ώρα με αυτό
  - να μην επιτίθεται στο μαθητή, αλλά να του προσφέρει τις δυνατότητες βελτίωσής του

Αντρέα φαίνεται πως έχει κερδίσει 5 λεπτά παρέα με τη τίγρη!

Πειθαρχία = Τιμωρία

- Ως προς τις τιμωρίες να έχουμε υπόψη μας ότι:
  - οι ποινές μπορεί να λειτουργήσουν ως αρνητικές ενισχύσεις
  - έχουν βραχυπρόθεσμη δραστηριότητα
  - δημιουργούν δυσάρεστα συναισθήματα
  - διαταράσσεται η παιδαγωγική σχέση και η έκφραση εμπιστοσύνης.

Ενίσχυση: Χρησιμοποιείται για να αυξήσει μια επιθυμητή συμπεριφορά

- **Θετική Ενίσχυση:** Παροχή ενός ευχάριστου ερεθίσματος/κατάστασης μετά την εμφάνιση της επιθυμητής συμπεριφοράς. π.χ. «μπράβο», χαμόγελο, αστεράκι, παιχνίδι.
- **Αρνητική Ενίσχυση:** Αφαίρεση ενός αρνητικού ερεθίσματος ή κατάστασης μετά την εμφάνιση της επιθυμητής συμπεριφοράς.
- **Κοινωνική Ενίσχυση :**
  - Εκφράσεις προσώπου
  - Λεκτική Ενίσχυση
  - Φυσική επαφή

Τρόποι χειρισμού ανεπιθύμητης συμπεριφοράς

- **Σκόπιμη Αγνόηση** ανεπιθύμητης συμπεριφοράς υπό προϋποθέσεις
- **Παρουσίαση αρνητικού ερεθίσματος** μετά την εμφάνιση ανεπιθύμητης συμπεριφοράς. π.χ. **παρατήρηση** (λεκτική ή μη λεκτική).
- **Απόσυρση** πιθανού **θετικού ενισχυτή** (π.χ. παιχνιδιού, δικαιωμάτων κ.ά.). π.χ. Η δασκάλα μειώνει το χρόνο παιχνιδιού ή διαλείμματος, για κάθε παράβαση (Response Cost).
- **Συνέπεια και συνέχεια στην αντιμετώπιση ανεπιθύμητης συμπεριφοράς**
Σύμφωνα με το αρχαίο γνωμικό «Ο επιμένων νικά!»

Διαχείριση Συγκρούσεων

Οι συγκρούσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται και οι λόγοι που τις προκάλεσαν να εξαλείφονται όσο δύσκολο και αν είναι αυτό !

- με σεβασμό για τα συναισθήματα του άλλου πέρα από το θυμό ή τον πόνο μας
- με ιδιαίτερη σημασία στα πληγωμένα συναισθήματα

Διαχείριση Συγκρούσεων

Ένα άτομο πολύ πληγωμένο που δεν μπορεί να ακούσει, μοιάζει σαν ένα ποτήρι γεμάτο νερό που δεν μπορεί να πάρει άλλη σταγόνα.
Κάποτε είμαστε κι εμείς γεμάτα ποτήρια!

Είναι σημαντικό να εκφράζουμε τα αισθήματά μας και να σεβόμαστε τους εαυτούς μας αναγνωρίζοντας τους περιορισμούς και τις προτεραιότητές μας.

Να είστε σκληροί με το πρόβλημα, αλλά μαλακοί με τους ανθρώπους!

Εκπαιδευτικές Βιντεοπαρουσιάσεις

Αφού παρακολουθήσετε τις πιο κάτω παρουσιάσεις χωριστείτε σε ομάδες, σχολιάστε το μάθημα και κάνετε συγκεκριμένες εισηγήσεις για βελτίωση της διδασκαλίας

- [Ρουτίνες τάξης και πειθαρχία](#)
- [Αλλαγή δραστηριοτήτων](#)

Η διαχείριση τάξης είναι οι τροχοί στο σχολικό λεωφορείο

Μην ανησυχείτε τα πρώτα 30 χρόνια είναι τα δύσκολα!

Σας ευχαριστώ
Καλή συνέχεια

Σταυρούλα Βαλιαντή
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου